

Indhold

Forord	5
------------------	---

Indhold	7
-------------------	---

FØRSTE DEL

Reformationen til 1560

KAPITEL 1

Reformationens baggrund	15
Forandring af både kirke og samfund	15
Forberedende faktorer — kirkeligt	16
Forberedende faktorer — politisk	19
Sociale forhold i Tyskland	21
Skriget efter reformer	22
Bogtrykkerkunsten	25

KAPITEL 2

Luther og den tidlige reformation	26
Luthers liv	26
Luther som doktor i den hellige Skrift	28
Klosterkamp og evangelisk gennembrud	29
Luthers offentlige fremtræden	33
Fra tesoerne til bandbullen 1517-1521	35
Rigsdagen i Worms 1521	39
Sværmerens reformer og Luthers konservatisme	41
Årsagen til Luthers konservatisme	45
Fyrsterne opdeles i to partier	47
Bondekrigen og bruddet med Erasmus	48

KAPITEL 3

Reformationen i Tyskland og Schweiz 1525-1531	52
Zwingli og reformationen i Schweiz	52
Zwinglis teologi	56
Døberbevægelsen	59
Pusterummet 1526-1529	63

Praktisk kirkelig genopbygning i Sachsen	64
Reformerne i fare	67
Nadverstrid mellem Luther og Zwingli	68
Reformerne breder sig i Schweiz	70
Marburg-samtalerne	71
Bucer og de sydtyske byer	72
Rigsdagen i Augsburg 1530 og Confessio Augustana	73
Dannelsen af Det schmalkaldiske forbund	74

KAPITEL 4

Den tyske reformation 1531-1555	76
Zwinglis fald	76
Døbernes vækst og katastrofen i Münster	78
Luthersk fremgang	80
Et almindeligt koncil og Luthers kirkesyn	81
Filips dobbeltægteskab og religionssamtalerne	84
Militært opgør om Tysklands kirkeliv	86
Religionsfreden i Augsburg 1555	88

KAPITEL 5

Reformationen i Danmark til 1536	92
Luther og Danmark	92
Negative forudsætninger	93
Positive forudsætninger	95
Christian II's tid 1513-1523	98
Frederik I's tidlige regeringsår 1523-1526	99
Herredagene i Odense 1526 og 1527	101
Den evangeliske bevægelse breder sig 1527-1530	102
Østdansk og vestdansk reformationstype	103
Det gammelkatolske svar	105
Den sønderjyske udvikling	105
Herredagen 1530	106
Fortsatte reformer 1530-1533	108
Kongevalget 1533	109
Grevens fejde 1533-1536	110

KAPITEL 6

Danmarks kirkes reorganisering 1536-1559	112
Herredagen 1536	112
Nyordningen af de kirkelige forhold	114
Kirkeordinansen	115

Nye biskopper og universitetets genindvielse	117
Kirkens konge og kongens kirke	118
Evangeliets lyse dag	121
Reformationen i hertugdømmerne	123

KAPITEL 7

Calvin og de evangeliske i Frankrig	124
Calvins baggrund	124
Den tidlige reformbevægelse i Frankrig	125
Calvins »Institutes« og ankomsten til Geneve	127
Calvins kirkesyn	128
Geneve som evangelisk mønsterby	130
Særlige kendetegn ved Calvins teologi	133
Den calviniske kirkedannelse i Frankrig	136

KAPITEL 8

Den engelske kirkereform	138
Huset Tudor	138
Henry VIII's brud med Rom	140
De første protestantiske træk i 1530'erne	143
Henry VIII's sidste år 1540-1547	144
Edward VI's formynderregering 1547-1553	145
Reaktionen under Mary Tudor 1553-1558	147

KAPITEL 9

Katolicismen til og med Tridentinerkonciliet	149
Katolske reformer i de enkelte lande	149
Jesuitter-ordenen	151
Inkvisitionen og den nye pavetype	154
Tridentinerkonciliet	155
Teologien på Tridentinerkonciliet	157
Opdagelserne og katolsk mission indtil 1560	158

ANDEN DEL

Modreformation og absolutisme 1560-1660

KAPITEL 10

Første modreformatoriske bølge 1560-1600	163
Kampen om Vesteuropa	163
Arvefølgen i England	164

Mary Stuart og Skotlands reformation	166
Borgerkrig i Frankrig	168
Den nederlandske frihedskrig	171
Armadaens nederlag og krigens afslutning	174
Den anglikanske kirke i England og Irland	177
KAPITEL 11	
Konfessionernes afgrænsning	181
De lutherske lærestridigheder	181
Konkordieprocessen	185
Følgerne af den lutherske konkordie	187
Reformert teologi og kirkeliv	189
Dordrechter-synoden 1618-1619	191
KAPITEL 12	
Anden modreformatoriske bølge	194
Katolsk fornyelse og fremgang	194
Trediveårskrigen 1618-1648	197
Den westfalske fred 1648	199
Den lutherske ortodoksi	201
Modreformationen i Polen	205
KAPITEL 13	
Den statslige absolutisme	209
Enevælden i Frankrig	209
Stuart-kongerne i England 1603-1642	211
Den engelske højkirke	213
Borgerkrigen og de mange kirkeretninger	217
Den puritanske republik	221
Restaurationen i England 1660ff	224
Tysk absolutistisk kirkeregimente	225
KAPITEL 14	
Danmarks kirkehistorie 1560-1660	228
Fra opgangstid til sammenbrud	228
Luthersk ensretning	231
Luthersk — men hvilken lutherdom?	235
Ortodoksi og/eller fromhed	238
Tro og overtro i befolkningen	241

KAPITEL 15

Amerikas kirkehistorie 1560-1660	245
Det spanske Amerika	245
Den engelske koloni i Virginia	246
Puritanerne i New England	247
Andre religiøse fristeder i Nordamerika	250
Fransk kolonisering	252

TREDJE DEL

Absolutismen på retur 1660-1700

KAPITEL 16

Europa efter 1660	257
Fransk kirkelig ensretning	257
Fransk-katolsk ekspansion	263
»The glorious revolution« i England	264

KAPITEL 17

Mod nye tider	267
Bredkirkelighed og tolerance i England	267
Den sækulare statsopfattelse	269
Videnskabernes begyndende sækularisering	272
Apologetik og »naturlig teologi«	275
Spiritualismens understrøm	278
Luthersk bodsfromhed	281
Den synkretistiske strid	284
Spener og den tidlige pietisme	285
Pietismen i Halle	289
Pietismen — forbindelsesled til ny tid	292

KAPITEL 18

Danmarks kirkehistorie 1660-1700	295
Enevældens første tid	295
Kirken forvandlet til etat	298
Konfessionalismen og ensretningen smuldrer	300
Gammelluthersk kirkeliv	302
Kingo og bodsfromheden	304

KAPITEL 19

Amerikas kirkehistorie 1660-1700	307
---	-----

De gamle engelske kolonier	307
Kvækerne i Pennsylvania	308
Individualisme, demokrati og tolerance	309
Litteratur til videre læsning	312
Navne- og emneregister	317